

Sygn. akt I Ca 223/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Anna Lechowicz

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa T. B. i W. B.

przeciwko J. K.

o wydanie nieruchomości

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 14 marca 2013 r. sygn. akt I C 529/12

uchyla zaskarżony wyrok i znosi postępowanie przed Sądem pierwszej instancji w całości a sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zduńskiej Woli pozostawiając temuż Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 223/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli nakazał pozwanemu J. K. wydanie T. B. i W. B. nieruchomości położonej w W. gm. S., stanowiącej działkę gruntu o powierzchni 0,29 ha oznaczonej w rejestrze gruntów Starostwa Powiatowego w Z. numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Sąd zasądził od pozwanego J. K. solidarnie na rzecz T. B. i W. B. kwotę 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać od J. K. na rzecz Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli kwotę 500 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach:

W 1993 r. H. i J. małżonkowie K. nabyli od J. K. nieruchomości położoną w W. gm. S., składającą się z działki gruntu o powierzchni 0,29 ha, oznaczoną w ewidencji gruntów Starostwa Powiatowego w Z. numerem(...), dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Na podstawie umowy darowizny z 5 sierpnia 2002 r. małżonkowie K. darowali opisaną nieruchomość powodom – T. i W. małżonkom B.. Pomimo że nieruchomość ta nie stanowi już przedmiotu własności J. K., od 1993 r. jest przez niego samowolnie użytkowana.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Rejonowy uznał, że powództwo o wydanie nieruchomości stanowiącej własność powodów jest zasadne. Sąd powołał treść art. 222 § 1 k.c., stosownie do której właściciel może żądać od osoby faktycznie władającej jego rzeczą, aby rzecz została mu wydana, chyba że przysługuje jej skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Sąd nie miał wątpliwości, że będący właścicielami opisanego nieruchomości powodowie mogą żądać od pozwanego jej wydania. Pozwany natomiast w toku postępowania nie udowodnił, iż przysługuje mu skuteczne względem powodów prawo władania nieruchomością.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez pozwanego w całości apelacją. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu skarżący zarzucił obrazę prawa procesowego w zakresie mającym istotny wpływ na treść orzeczenia, w szczególności art. 214 §1 k.p.c. i art. 214¹§ 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt. 5 k.p.c. poprzez niezasadne oddalenie uzasadnionego wniosku pełnomocnika pozwanego J. K. w przedmiocie odroczenia rozprawy w dniu 14 marca 2013 r. z uwagi na chorobę pozwanego uniemożliwiającą mu stawienie się w sądzie, wskazując jednocześnie, iż zaświadczenie lekarskie od biegłego lekarza sądowego zostanie złożone w terminie późniejszym, co winno skutkować odroczeniem rozprawy przez sąd.

Przy takich zarzutach, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zasądzenie na rzecz powodów kosztów postępowania według norm prawem przepisanych za postępowanie w pierwszej instancji oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Strona powodowa w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja pozwanego jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 214 § 1 k.p.c., rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania, albo jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną przeszkodą, której nie można przewyżyczyć. W judykaturze, wśród przeszkód, których nie można przewyżyczyć wymienia się m. in. chorobę strony wykazaną zaświadczeniem lekarskim i uniemożliwiającą stawienie się w sądzie (m.in. wyrok SN z dnia 28 listopada 1997 r., I CKU 175/97, Prok. i Pr.-wkł. 1998, nr 5, s. 36; wyrok SN z dnia 18 marca 1981 r., I PRN 8/81, OSNC 1981, nr 10, poz. 201). Art. 214¹ § 1 k.p.c. przewiduje natomiast szczególne wymagania, jakie muszą być spełnione przez strony, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków i innych uczestników postępowania, aby ich niestawienie na wezwanie lub zawiadomienie sądu zostało usprawiedliwione. Konieczne jest przedstawienie zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się, wystawionego przez lekarza sądowego.

Przekładając powyższe rozważania na realia niniejszej sprawy stwierdzić należy, że nieuwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji złożonego przez pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 14 marca 2013 r. wniosku o jej odroczenie było niezasadne i w świetle art. 379 pkt. 5 k.p.c. stanowiło pozbawienie strony możliwości obrony przysługujących jej praw. Pełnomocnik pozwanego jako przyczynę nieobecności J. K. na rozprawie podał chorobę, która to okoliczność miała zostać potwierdzona przedłożonym w późniejszym terminie zaświadczeniem lekarskim. Jak trafnie podniósł skarżący, zaświadczenie lekarskie nie musiało zostać dołączone do wniosku, by odniósł on zamierzony przez wnioskującego skutek - mogło zostać złożone w terminie późniejszym. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem,

że stosowne zaświadczenie nie musi być załączone do wniosku o odroczenie terminu, chociaż niewątpliwie byłoby to pożądane. Nie można wykluczyć sytuacji, w których uzyskanie zaświadczenia z wyprzedzeniem nie będzie możliwe i zaświadczenie zostanie przedłożone sądowi w innym terminie (wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 2011 r. V CSK 302/10, Lex nr 786399).

W ocenie Sądu Okręgowego podkreślić należy, że złożony przez pełnomocnika wniosek o odroczenie rozprawy miał na celu zagwarantowanie i realizację przysługujących pozwanemu uprawnień. Analizując natomiast, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba w pierwszej kolejności rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie ustalić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu zaś ocenić, czy pomimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw w procesie. W razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek można przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości działania (wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, Lex nr 424315). Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego oddalające złożony przez pozwanego wniosek o odroczenie rozprawy, w świetle okoliczności niniejszej sprawy niewątpliwie stanowi uchybienie procesowe, które z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw skutkuje nieważnością postępowania. Podkreślić w tym względzie należy, że prawa każdej ze stron powinny być chronione w taki sam sposób. W toku rozprawy, która odbyła się w dniu 14 marca 2013 r., Sąd Rejonowy zapoznał się jedynie z argumentacją strony powodowej, natomiast pozwany ze względu na nieobecność nie mógł przedstawić swojego stanowiska w sprawie.

Istotne w sprawie jest również to, że Sąd Rejonowy dopuścił dowód z przesłuchania stron, chociaż nie jest to dowód konieczny. Zgodnie z treścią art. 299 k.p.c., dowód ten zostanie przez sąd przeprowadzony wówczas, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy (k. 21 i 24) nie wynika, aby strony zostały wezwane do osobistego stawiennictwa i sąd zamierzał przeprowadzić na wyznaczonej rozprawie dowód z przesłuchania stron. Przeprowadzając dowód w trybie art. 299 k.p.c. z przesłuchania tylko jednej strony Sąd nie powołał art. 302 k.p.c., a treść tego przepisu wskazuje jednoznacznie na to, że przesłuchanie tylko jednej strony stanowi wyjątek od zasady i zezwala na odstępstwo ze względu na szczególne okoliczności. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lutego 2002 r. (II CKN 672/00, niepubl.) Sąd może wprawdzie przeprowadzić dowód z przesłuchania tylko jednej strony, jednakże warunkiem jest, aby przesłuchanie drugiej było niemożliwe. Ograniczenie dowodu do przesłuchania jednej strony w sytuacji, gdy przesłuchanie drugiej było możliwe, stanowi naruszenie zasady uprawnienia stron. W niniejszej sprawie oddalenie wniosku pełnomocnika pozwanego o odroczenie rozprawy, chociaż została wskazana przyczyna uzasadniająca wniosek i przesłuchanie w charakterze strony tylko powoda doprowadziło do naruszenia zasady równouprawnienia stron czyniąc apelację pozwanego w pełni uzasadnioną. Do apelacji załączone zostało zaświadczenie wydane przez lekarza sądowego potwierdzające niezdolność pozwanego do stawienia się na rozprawie w dniu 14 marca 2013 r. i o przewidywanym terminie zdolności do stawienia się na kolejnej rozprawie.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany został pogląd, że przeprowadzenie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, mimo że pełnomocnik strony złożył uzasadniony wniosek o jej odroczenie, powoduje nieważność postępowania (wyrok SN z 30 listopada 2004 r., IV CK 304/04, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2009 r. 377/08). Wniosek złożony przez pełnomocnika pozwanego był wnioskiem zasadnym, gdyż zawierał przyczynę niestawiennictwa, w związku z czym zarzut naruszenia art. 379 pkt. 5 k.p.c. uznać należy za zasługujący na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.